

ролі й допущення до участі в змаганнях трансгендерних осіб (Hargie, Mitchell, & Somerville, 2017), а ще на порозі виклики, пов'язані з використанням VR-технологій у сфері кіберспорту (Attwood, 2016; Solomon, 2020), валютних операцій у кіберспорті (Attwood, 2016; Sepkowitz, 2020), хакінгу, а з огляду на зазначене вище, й відповідальності за біохакінг у кіберспорті й багато-багато іншого, що вже складніше передбачити (Proman, n.d.; Kline, 2018; Kees Mons, 2020; Sepkowitz, 2020; Solomon, 2020). Дана теза підтверджується досвідом. Для її підтвердження наведемо приклад сумнозвісного південно-африканського легкоатлета Оскара Пісторіуса. За мірками нинішнього технологічного розвитку, його історія розвивалася відносно давно. В 2004 році він здобув золоту медаль Паралімпійських ігор (Jinkinson, 2011), а в 2012 взяв участь в Олімпійських іграх (Klemko, 2012). Весь цей час спортсмен користувався спеціальними протезами, що викликало гарячі дискусії серед спортивних експертів, чи не надають вони йому несправедливої переваги над іншими атлетами (Jinkinson, 2011; Klemko, 2012). Отже, уявіть, які дискусії викликатимуть описані вище футуристичні нововведення, зародки яких уже існують на даний момент. Тим не менше, на нашу думку, принципи права приватної власності, поваги до прав людини, справедливості, концепція верховенства права та інші надважливі ідеї мають допомогти у вирішенні майбутніх проблем у сфері спортивного права, тому проблемні питання, пов'язані з правовим статусом інтеграції інновацій у спорті будуть так чи інакше вирішуватися на основі загальних принципів більшою мірою приватного та меншою мірою публічного права.

Рекомендації FATF щодо протидії відмивання доходів: сучасний стан впровадження Україною

Устинова І.П., к.ю.н., доцентка

Панченко І.В., здобувач

Національний авіаційний університет

У процесі розвитку сучасних технологій світ зіткнувся з новою для нього проблемою – запобігання та протидія легалізації незаконних доходів. І з метою попередження та протидії незаконних фінансових операцій, пов'язаних з такою діяльністю, надзвичайно важливим для будь-якої країни є співпраця з відповідними міжнародними інституціями, однією з яких є група з протидії відмиванню брудних грошей (FATF).

Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) – це міжурядовий орган, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів і стандартів з боротьби щодо відмивання грошей. FATF відслідковує процеси імплементації таких заходів, вивчає способи і техніку відмивання грошей, розробляє превентивні та запобіжні заходи, сприяє загальносвітовій імплементації стандартів боротьби з відмиванням грошей [1].

Україна знаходиться на початковому етапі впровадження рекомендацій FATF, які вже діють у багатьох країнах світу. Близько року тому наш уряд впровадив відповідне правове регулювання щодо операцій з криптовалютою, а саме, були внесені зміни до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення».

Згідно з оновленим законом, в Україні під фінансовий моніторинг підпали операції з віртуальними активами. До переліку суб'єктів первинного фінансового моніторингу додалися компанії, які надають послуги з обміну, зберігання, реалізації, переведення електронних грошей. У тому числі в цю категорію входять компанії, діяльність яких пов'язана з криптовалютами [2].

Якщо біржі, обмінники, банки або інші компанії здійснюють платежі у криптовалютах на суму більше 30 тис. грн в еквіваленті, вони мають перевірити таку операцію і зібрати детальну інформацію про клієнта. Клієнт у відповідь має надати вичерпну інформацію про походження і призначення своїх віртуальних активів. Якщо така операція здається

підозрілою, про неї необхідно повідомити у Державну службу з фінансового моніторингу. Все це потрібно для того, щоб переконатися, що клієнт не отримав ці кошти не законним шляхом [2].

Держфінмоніторинг має доступ до аналітичного продукту, який дозволяє проводити розслідування джерел походження криптоактивів і напрямків їх використання. Зупиняти такі операції зараз неможливо, але можливо блокувати криптогаманці й вилучати незаконно добуті криптоактиви. Це можна зробити, отримавши доступ до приватних ключів криптогаманця за результатами проведених комплексних розслідувань [3].

Однак варто зазначити, що суб'єкт фін моніторингу (банк чи інша установа) кожного разу не перевіряє і не допитує одного й того самого клієнта, який проводить одні й ті самі операції з криптовалютами. Клієнту треба один раз пояснити, чим він займається, що він робить і звідки в нього віртуальні активи; ця інформація збережеться в банку або в іншій фінансовій компанії, і допоки не виникне підозрілих дій з рахунком, клієнта не чіпатимуть [4].

Відповідно, ідеєю цього закону було легалізувати криптовалютний бізнес і дати можливість криптобіржам, обмінникам й іншим представникам криптоіндустрії доступ до банківської системи.

Даний закон діє вже близько року, однак стан сучасного крипторинку в Україні демонструє неготовність криптоіндустрії до будь-яких змін. На думку автора, це відбувається через недосконалість нашого законодавства у сфері криптоіндустрії, адже, по суті, наразі регулювання ринку криптовалют обмежується лише цим законом. Де-юре, ми намагаємось дотримуватись європейських директив та рекомендацій FATF, а де-факто, дедалі більше коштів щодня виводиться незаконним шляхом.

Автор вважає, що для врегулювання крипторинку Україні треба звернути увагу на досвід інших європейських країн, що вже давно впровадили рекомендації FATF в національне законодавство. Наприклад, Мальта і Естонія ввели спеціальні криптовалютні ліцензії на надання послуг, пов'язаних з віртуальними активами. Ця криптовалютна ліцензія дозволяє швидко відкрити рахунок в банку або в платіжній системі, однак передбачає декілька зобов'язань, зокрема і навідповідність AML законодавств України.

Англія ж обрала інший сценарій. У цій країні немає окремих криптовалютних ліцензій, але кожному бізнесу, пов'язаному з криптовалютою (обмінники, біржі, ICO, IEO провайдери, постачальники додатків криптогаманців), необхідно зареєструватися в FCA. Відповідно, для бізнесу в Англії обов'язковими є: 1) AML перевірка: постачальник послуг, пов'язаний з віртуальними активами, повинен знати походження коштів клієнта; 2) KYC перевірка: процедура верифікації. Законодавство Англії зобов'язує постачальників послуг, пов'язаних з віртуальними активами, мати як Compliance officer, так і відділ моніторингу фінансової безпеки. FCA контролює не тільки належний моніторинг транзакцій, а й безпеку зберігання коштів. За недотримання AML законодавства передбачена фінансова та кримінальна відповідальність [4].

Саме тому, автор переконаний в тому, що Україні варто спробувати дещо реформувати ринок криптовалют, взявши за основу законодавство інших країн, які є одними з передових в аспекті запобігання та протидії легалізації незаконних доходів. Наприклад, можна спробувати впровадити механізм криптовалютної ліцензії, який дозволить більш обдуманно організувати способи контролю над операціями віртуальних активів.

Отже, на сучасному етапі Україна ще не змогла створити злагоджену систему по роботі з крипторинком. Для ефективної боротьби з незаконним відмиванням доходів необхідно вдосконалювати сучасне українське законодавство та впроваджувати ефективні механізми легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом, зокрема, дотримуючись рекомендацій FATF та спираючись та досвід інших європейських країн.

Література

1. Ustynova I. The current state of the legislative ensurance of the market regulation of crypto currency in Ukraine. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія:*

юридичний вісник «Повітряне і космічне право». К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2019. – Випуск 3(52)-2019 – С.95-101.

2. Сорок Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF): Рекомендації КМУ від 25 вересня 2003 року. *Урядовий кур'єр*. 2003, № 179.

3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 6 грудня 2019. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2020, № 25. Ст.171.

4. Криптовалюта під контролем: що нас чекає після введення нових правил фінансового моніторингу в Україні? *Платформа Ліга:Закон*: веб-сайт. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/194740_kriptovalyuta-pd-kontrolem-shcho-nas-cheka-pslya-vvedennya-novikh-pravil-fnansovogo-montoringu-v-ukran (дата звернення: 18.07.2021).

Концепція легітимного перегляду конституцій проф. Ю. Гачека

Федоренко В.Л., д.ю.н., професор, Заслужений юрист України, директор Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України

Важливим питання теорії та практики конституцій і конституціоналізму є питання про внесення до них змін і доповнень. Так, А. Дайсі у другій пол. XIX ст. поділяв відомі йому конституції на «рухомі», які можуть змінюватися «однаково легко, одним способом і однією й тією ж установою» [1, с. 142], та «неподатливі», коли конституції та конституційні закони не можуть бути змінені в такий же спосіб, як звичайні.

Потреба в перегляді конституцій виникає час від часу з різних причин практично у всіх державах світу через різні проміжки часу після їх прийняття. Так О. Градовський зазначав, що «якою б гарною не була конституція, сам розвиток народу призводить до нових умов життя, за яких окремі статті можуть виявитися віджившими ...» [2, с. 10]. Слід також погодитись із українським ученим-конституціоналістом В. Реннекампом, який писав, що «Ні одна форма співіснування не приречена на застій і непорушність, якщо лише в самому суспільстві існують якісь зміни і прагнення до розвитку і успіху. Тим більше конституційний порядок, заснований на суспільних потребах, такий, що залучає до участі в державному управлінні представників народу, потребує відповідних і своєчасних змін і покращення своїх форм і засобів» [3, с. 16-17].

Відповідні суспільно-політичні трансформації зумовлюють потребу в переосмисленні та удосконаленні конституцій. Щодо таких конституційних трансформацій у конституціях і правових доктринах також застосовуються терміни «перегляд конституції», «ревізія конституції», «модернізація конституції» та ін. Г. Еллінек також розмежував зміни до конституцій та перетворення (трансформації) конституцій, розуміючи під останніми непорушність їх тексту в поєднанні з намірами у найближчий час якісно змінити ці конституції [4, с. 3]. Правники обґрунтовують і інші наукові підходи до визначення сутності й змісту конституційних трансформацій (змін).

Актуальною проблемою теорії та практики конституції залишається проблема визначення суб'єкта та процедури її перегляду, які б дозволили, з однієї сторони, зберегти дієвість чинної конституції, з другої – забезпечити легітимність змін до неї, з третьої – гарантувати усталеність конституції. Найбільш очевидно, що досягнення цих цілей у процесі ревізії конституції може бути здійснено насамперед суб'єктом установчої влади, який прийняв легітимну конституцію. Зокрема, А. Есмен раціонально розмежував законодавчу владу та установчу, виходячи із того, що «обидві встановлюються однією й тією ж конституцією, і з яких одна компетентна ветоувати звичайні закони, інша – конституційні закони» [5, с. 333].